

Odpor a rezistencia

SAN106, 12. týžeň, 9.5.2019

Rezistencia a odpor

Prečo sledovať:

- Dôležité lebo vedie k rozšíreniu nášho chápania štruktúry a aktérstva (agency), moci a politična
- **Abu-Lughod:** používa rezistenciu na **diagnostika moci**; Foucault: kde je moc, je aj rezistencia. Rezistencia nie je voči moci externá. Moc neprodukuje len represiu, produkuje pôžitok, vedomosti, tovary a diskurzy. Výskum odporu nám pomôže pochopiť formy moci

Rezistencia a odpor

Témy:

- v štúdiách kolonializmu a postkolonializmu – stret nešťatných spoločenských skupín so štátom, otroci, kultúrna dominancia
- Neskôr otázka ako môžu ľudia vzdorovať štruktúram a moci. Aké sú nástroje odporu (hlavne slabých, dominovaných skupín obyvateľstva)?

Úloha vo dvojiciach

- Pripravte si 3 príklady prostriedkov, ktoré ľudia používajú, aby odporovali moci. Sústreďte sa na detaily – ako vzdorujú? akej moci?

Zbrane slabých

- Nástroje, ktoré používajú dominované skupiny/skupiny na spodku hierarchií **James Scott *Weapons of the Weak* (1985)**.
- Roľníci; každodenná rutinná rezistencia
- „class resistance is any act by the poor intended to advance its own claims or to mitigate claims by a superordinate class“
- Môže ale nemusí byť organizovaná, ale **nie je** spojená s ideológiou, alebo politickým hnutím

Zbrane slabých

- Vyhýba sa konfrontácii so silnejšími, je zaobalená v jazyku podriadenosti a konformity
- Nie revolúcia –drobné akty, ktorými sa rozdebuje a znižuje moc silných, podrýva sa ich autorita, znižuje ich dôstojnosť: Všetky podriadené skupiny si vytvárajú „skryté scénare“ (‘hidden transcript’) – kritika dominujúcich mimo miest kontroly.

Zbrane slabých: keď ľudia nechcú štát

Pierre Clastres. (1977). *Society against the State*

- Moc rozptýlená medzi ľuďmi bráni vytvoreniu štátnych spoločností v kmeňoch
- Geronimo, Tupinambovia etc.

“the history of peoples without history is the history of their struggle against the State” (p. 186).

Zbrane slabých: keď ľudia nechcú štát

Skalník, Peter. 1989. *Outwitting the State: Political Anthropology*.

Stratégie kmeňových/etnických skupín na zachovanie autonómie v štátnych celkoch:

- Vnútenie reciprocity
- Kolaborácia a následné využívanie štátnej politiky proti štátu
- Vyčkanie a vrátenie sa k tradíciám
- Vzialenie sa od centra

Násilie – zbraň mocných aj slabých

- To, čo je násilie a aký má význam v spoločnosti je kultúrne špecifické
- V moderných štátoch má štát legitímnu moc používať násilie.
- Násilie začína a končí vzbury a revolúcie
- Dlhodobá stratégia silných, alebo slabých
- Posledná možnosť ako reagovať na zneužívanie moci

Rezistencia a (re)definícia moci

Práca vo dvojiciach:

- Popíšte sféry a taktiky rezistencie, ktoré používajú beduínske ženy
- Ako Lughod popisuje súčasnú zmenu v ich rezistencii?

Rezistencia a (re)definícia moci

Ortner, Sch. (1995) Resistance and the Problem of Ethnographic Refusal. *Comparative Studies in Society and History* 37(1):173-193

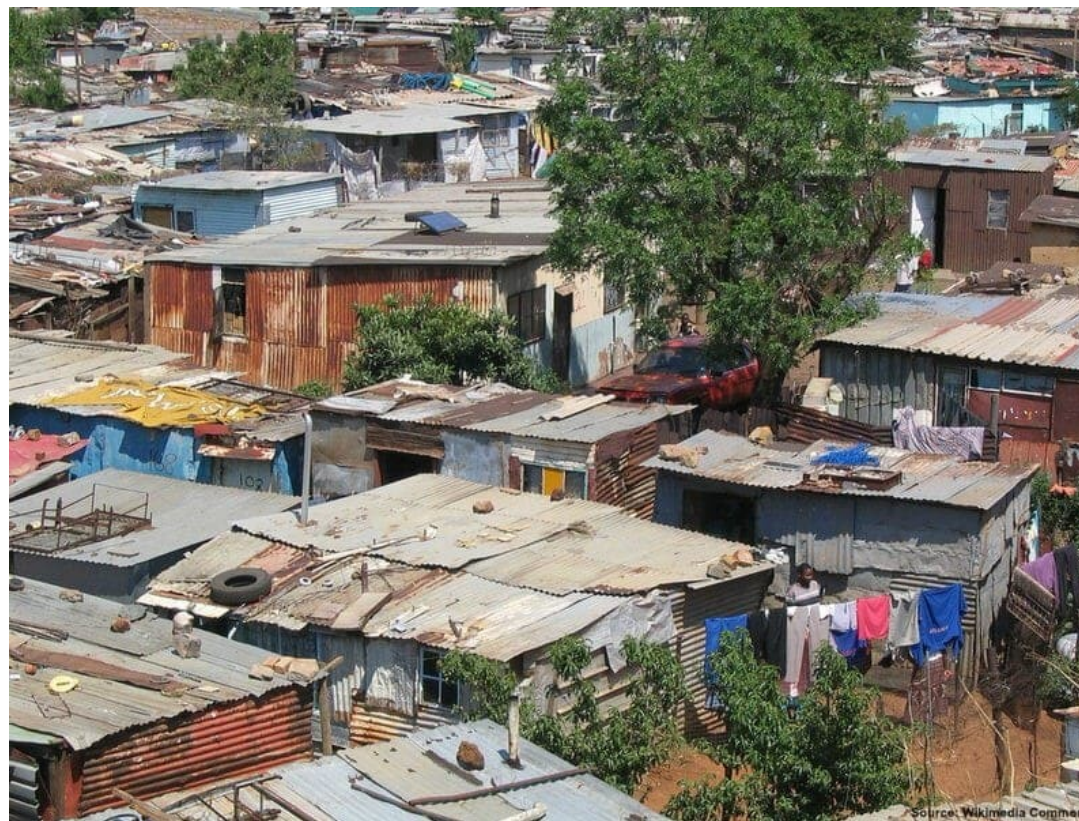
- Kritika jednoduchej opozície medzi dominanciou a rezistenciou
- Subalterns – majú vlastnú internú politiku a mocenské vzťahy, nie sú homogénna skupina
- Jednotlivci v rámci jednej skupiny nemajú nevyhnutne rovnaké identity a vedomie

Rezistencia a (re)definícia politična

Comaroff and Comaroff. 1997. *Of Revolution and Revelation*

- Tshidi (skupina Twsana), hranica medzi Južnou Afrikou a Botswanou.
- Koloniálny režim donútil mladých mužov prijať migrantskú prácu v mestách, nízke platy pod úrovňou prežitia, marginalizovaný ekonomicky aj etnicky
- Odpoveď: prestup z metodizmu do Zionistickej fundamentalistickej kresťanskej cirkvi.

Rezistencia a (re)definícia politična

- Protihegemónna globálna kultúra (odpoveď na globalizáciu), súčasť väčšieho pohybu symbolických rádov, ktoré sú v opozícii k buržoáznemu liberálnemu sekularizmu a prísľub premeny rozelených štruktúr koloniálnej spol.
- Produkt externých aktérov, lokálnych systémov a individuálnych histórií
- Náboženské je (minimálne v tomto kontexte) politické

Rezistencia a (re)definícia politična

Worsley, Peter (1957), The Trumpet Shall Sound: A study of "cargo cults in Melanesia

- Cargo, Melanézia
- Mileniárne cargo kulty sú objektívne politicko-náboženské, pretože bez ohľadu na motiváciu aktérov privádzajú účastníkov do konfliktu s inštitucionálnymi autoritami; nie je to “cultural breakdown”

